

INHOUD

Een najaar met schwung	1
Colofon en praktische informatie	2
Remember Louvain	3
Twee handschriften voor het stadsarchief	4
De kinderkribbe Jourdan	6
Uitgelicht: Foto in de kijker	8
In beeld: Minister	8

Blijf via onze website www.salsavzw.be op de hoogte van alle activiteiten van SALSA! en volg het laatste nieuws over het stadsarchief via de facebookpagina www.facebook.com/stadsarchiefleuven

SALSA! vzw

Samen Actief voor het Leuvens StadsArchief

SALSA! Nieuwsbrief is een driemaandelijks nieuwsbrief, uitgegeven door SALSA! vzw, de Vriendenkring van het Leuvens Stadsarchief. Het abonnement is inbegrepen in de lidmaatschapsbijdrage voor de vzw.

Een najaar met schwung

Vorig jaar op 5 november werd de eerste archiefchampagne voorgesteld door SALSA!-leden Carine Vanderwegen en Michel De Witte. Via hun bedrijf Cave aux Bulles waren zij erin geslaagd om een kwaliteitsvolle champagne van het gerenommeerde huis Etienne Oudaert uit Brigny (FR) te verbinden met het Leuvense geslacht van Rode. De lancering van de Van Rodechampagne was meteen de aftrap om tegen 2019 samen met SALSA! een reeks van zeven exclusief geselecteerde champagnes te lanceren, die elk de naam van één van de Leuvense geslachten zullen dragen. Elk van deze archiefchampagnes is in een gelimiteerde oplage van 252 flessen verkrijgbaar, die via hun etiket en de capsule verwijzen naar één van de zeven Leuvense geslachten. Bij elke champagne wordt ook een boekje uitgegeven met meer informatie over het geslacht in kwestie, de eraan verwante families uit het Leuvense en uiteraard ook de geselecteerde champagne. Op 4 november eerstkomende zullen de twee volgende archiefchampagnes worden voorgesteld, die toegewijd zijn aan de families Verrusalem en Van Calsteren. Wil u eigenaar worden van een of meer van de exclusieve flessen archiefchampagne Verrusalem of Van Calsteren, mis dan zeker de feestelijke lancering ervan niet op 4 november om 11.00 u in het historisch stadhuis.

Diezelfde dag zal het stadsarchief ook zijn deuren openzetten en kunnen geïnteresseerden in het verleden van Leuven en zijn deelgemeenten hun hart ophalen. SALSA! organiseert namelijk op 4 november van 10 tot 17 u in Tweebronnen ook opnieuw een tweedehands verkoop van boeken, prentkaarten, tekeningen, etsen, e.d. over de geschiedenis van Leuven en deelgemeenten. Diverse verenigingen en particulieren zullen hun dubbels, tweedehands boeken en restoplagen aanbieden tegen gunstprijzen. Tijdens de namiddag zullen ook de nieuwe archiefchampagnes en het inmiddels vermaarde Klerkenbier blond en bruin te proeven zijn.

Het stadsarchief laat geïnteresseerden op 4 november ook achter de schermen kennismaken met zijn werking. De archivariissen leiden je rond doorheen het fascinerende archiefdepot en nemen je mee langs acht eeuwen Leuvense geschiedenis. Zowel de middeleeuwse oorkonden als het modern archief worden uitgebreid toegelicht, maar je ontdekt ook de kranten-, affiche- en fotocollecties.

Ook de bekendmakingen van de particulier wiens archiefstuk zal gerestaureerd worden naar aanleiding van de actie van restauratieatelier Vanwaarde op Erfgoeddag 2017 en van de besteding van de opbrengst van de armensoep tijdens Erfgoeddag hebben die namiddag plaats.

En dan is er op 18 november ook nog onze laatste archiefbrunch van dit jaar. Als afsluiter van de reeks kozen we opnieuw voor een verrassende en minder bekende Leuvense erfgoedlocatie: het Justus

Lipsiuscollege in de Minderbroedersstraat.

Het Justus Lipsiuscollege werd in 1893 in een bestaande gebouw opgericht als pedagogie voor studenten in de geneeskunde en de wetenschappen. Enkele jaren later werd het complex helemaal vernieuwd volgens de plannen van Joris Helleputte (1852-1925). De vleugel langs de Minderbroedersstraat herbergt de kapel, refter en traptoren. De westvleugel bevat studentenkamers en het presidentshuis en volgt het bochtige tracé van de Dijlearm. Hij is vermoedelijk gefundeerd op de oude stadsmuur. In een tweede bouwcampagne werd vanaf 1899 ook een oostvleugel gerealiseerd naar de plannen van Vincent Lennertz, een medewerker van Helleputte, en Theo Van Dormael. In deze vleugel waren er leslokalen op het gelijkvloers en studentenkamers op de verdiepingen. In een derde bouwphase tussen 1911 en 1913 werd de westvleugel verbouwd en uitgebreid naar plannen van Lennertz. Tenslotte werd in 1950 nog een nieuwbouw links van de toegang aan de Minderbroedersstraat gerealiseerd. De opmerkelijke bouwgeschiedenis ervan en het aandeel hiervan door Theo Van Dormael die ook heel wat panden in wederopbouwarchitectuur op zijn palmares heeft, maakt van het Justus Lipsiuscollege een uitstekende locatie om spreekster Joke Buijs, adviseur monumentenbeleid van de stad Leuven, te laten vertellen over de Leuvense wederopbouwarchitecten. Met name over Constant Goemans, wiens schitterende archief onlangs door de familie aan het stadsarchief werd overgedragen, zal zij het tijdens deze laatste archiefbrunch van 2017 hebben.

COLOFON

Eindredactie | Marika Ceunen
Redactieadres | Stadsarchief Leuven
Verantwoordelijke uitgever | Gustaaf Janssens
Maria Theresiastraat 87 | 3000 Leuven

Foto's | Marika Ceunen, Eric Dewaersegger,
Stadsarchief Leuven

Druk | Drukkerij De Bie
Vormgeving | Atelier A
Annelies Belemans, www.atelierannelies.be

PRAKTISCHE INFORMATIE SALSA! VZW

website | www.salsavzw.be
e-mail | salsaarchief@gmail.com
adres | Stadsarchief Leuven
Rijschoolstraat 4/001, 3000 Leuven

Bestuursleden | Jaak Brepoels, Marc Carnier, Gustaaf Janssens (voorzitter), Michel Dewitte (penningmeester), Hendrik Ollivier (secretaris), Valerie Vrancken

H.B. 4/11/2018

Lid worden ? U kan lid worden van SALSA! vzw door overschrijving van €15 (voor gewone leden) of €30 (voor steundende leden) op volgend rekeningnr.: IBAN BE93 068-2420772-67. Dit lidgeld omvat de driemaandelijkse nieuwsbrief, mogelijkheid tot aankopen van de eigen publicaties met korting en gratis toegang tot de activiteiten van de vriendenkring.

Stadsarchief Leuven
Rijschoolstraat 4/001, 3000 Leuven
Tel. 016/30 08 69
Fax 016 23 40 06
archief@leuven.be

De leeszaal is open op dinsdag, woensdag en vrijdag van 9u tot 13u en op donderdag van 9u tot 19u.

Remember Louvain

Elke Abbeloos

Afgelopen zomer kreeg het stadsarchief een bijzondere bezoeker over de vloer. De 87-jarige Engelsman Peter Orpin had namelijk besloten om, ondanks zijn gezegende leeftijd, hoogstpersoonlijk naar Leuven te reizen om het stadsarchief een bijzonder document te komen overhandigen.

In het voorjaar van 2017 kreeg het stadsarchief een vriendelijke en opmerkelijke brief uit het buitenland. Hij was met de hand geschreven door een 87-jarige Engelsman, die zich plechtig richtte tot het stadsbestuur met een voorstel.

Vele jaren geleden was Peter Orpin namelijk door een erfenis in het bezit gekomen van een doos vol oude partituren. Pas onlangs snuisterde hij onwillekeurig door deze papieren en stootte op een hem onbekend stuk "Remember Louvain", gecomponeerd in augustus 1914 door John Neat. Geïntrigeerd door de titel zocht Orpin op het internet naar meer uitleg over dit muziekstuk en de bijhorende geschiedenis van Leuven. Al gauw ontdekte hij dat de compositie tot stand kwam naar aanleiding van het vreselijke oorlogsdrama dat zich in Leuven in 1914 had afgespeeld. Orpin was hiervan zo erg onder de indruk dat hij besloot de partituur aan de stad Leuven te schenken.

In het stadsarchief werd onmiddellijk enthousiast gereageerd op het aanbod. Na de aanval op Leuven aan het begin van de Eerste Wereldoorlog werd vanuit het buitenland fel gereageerd, niet in het minst door de kunstwereld. De compositie van John Neat is daar een mooi voorbeeld van: een bevreedende want eerder vrolijk klinkende pianomars moest destijds blijkbaar het elan en optimisme gaande houden dat een snelle, goede afloop van de oorlog mogelijk was. Deze originele partituur verdiende zeker haar plaats in het archief: ze is immers een authentieke

weergave van de reactie in de wereld op het lijden van Leuven en daardoor erg belangrijk om de geschreven geschiedenis van de stad mee aan te vullen.

Afgelopen zomer rolden het stadsarchief en schepen Denise Vandevort dan ook graag de rode loper uit voor Peter Orpin en zijn neef Philip, die hem vergezelde. In het bijzijn van heel wat van onze vrijwilligers en de lokale pers nam Leuven de schenking in ontvangst. Nadien vertrok een kleine delegatie met Orpin en de partituur naar de Universiteitsbibliotheek. Dankzij de gastvrijheid van de KU Leuven en stadsbeiaardier Luc Rombouts werd die

namiddag nog de ganse stad vanop de beiaard in de toren van de bibliotheek getrakteerd op de muziek die Orpin naar Leuven had gebracht.

Voor Peter Orpin werd het een ontvangst die spectaculairder en ontroerender was dan hij voor mogelijk had gehouden. Voor het stadsarchief was het een memorabele dag, waarbij dankzij deze ontwapenende Engelsman alweer een belangrijk stukje gedocumenteerde geschiedenis aan het archief kon worden toegevoegd om het voor alle Leuvenaars te bewaren.

Twée handschriften voor het stadsarchief

In de maanden februari en juni 1878 maakte Edward Van Even het college van burgemeester en schepenen attent op enkele voor de geschiedenis van Leuven waardevolle handschriften die op twee verschillende veilingen te koop werden aangeboden. Hij kreeg toestemming ze aan te schaffen voor het stadsarchief en rapporteerde zijn aanwinst in het jaarverslag van de stad.¹ Over welke documenten gaat het?

1. SAL OA 7182 – 7184:

Op zaterdag 23 februari 1878 werd in Brussel het volgende handschrift verkocht: *Registre [sic] Contenant nombre de familles des Lignages de Louvain très curieu [sic] à cause des citations et demonstrations des preuves, tant anciennes que modernes y réclamées* [drie volumes in-folio: deel I, 604 pagina's; deel II, 350 pagina's; deel III, alfabetisch register van de twee voorgaande delen, niet gepagineerd. Prijs: 42 Bfr.]. Joseph Cuvelier voorzag het in zijn inventaris van een nieuwe titel: *Répertoire de noms de famille trouvés dans les registres aux réalisations, des protocoles de notaires et les archives de la table du St Esprit avec de nombreux croquis généalogiques de familles louvanistes et brabançonnnes (14e-17e siècle)*. Het handschrift, dat een interessante bron is voor genealogen, had toebehoord aan Philippe-Jean-Baptiste O'Kelly (Brussel 1730 – 1799). Hij had in Leuven gestudeerd, was licentiaat in de beide rechten, advocaat, adjunct-raadsheer van de drossaard (baljuw/drost: rechterlijk ambtenaar) van Brabant, en laatste koning en wapenheraut van Henegouwen.² Zijn bibliotheek werd pas 79 jaar na zijn dood geveild. In de veilingcatalogus die door de Brusselse boekhandelaar

en veilingmeester Frans Jan Olivier (Zierikzee 1829 – Elsene 1887) werd uitgegeven, staat het handschrift vermeld onder het nr. 851.³

Gewoonlijk voorzag Van Even de voor het stadsarchief aangekochte handschriften van een aantekening: herkomst, datum en prijs. Die informatie ontbreekt in dit handschrift.

Aanvankelijk wou hij uit de selecte verzameling van heraldische werken (drukken en handschriften) van O'Kelly nog twee andere handschriften aankopen, te weten een register met naamlijsten van Leuvense families (nr. 850) en een ander met uittreksels uit een geboorteregister (1555-1629) van de Sint-Pieterskerk (nr. 852). Om budgettaire redenen bleef het bij het nr. 851.

2a SAL OA 51:

Op donderdag 27 juni 1878 kocht Van Even uit de nalatenschap van de Leuvense advocaat Pierre-Martin Lints (Leuven 1800 – 1878): *Cronycke der stadt Loven, waer in eeden der ingesetene, liste der magistraeten, Collegien, Cloosters, troubelen van die van Loven, de vii geslachten van Loven, d'Universiteyt, Gildekens, etc. getrocken uyt oude memorien ende verscheyde historieschryvers, vergadert bij Guilielmus Leunckens, J.U.L.* [Juris Utriusque

Lovaniensis], anno 1755 [één volume in-folio, 745 pagina's].⁴ Op het schutblad schreef Van Even: *Acheté à la vente des livres de M. l'avocat P.M. Lints, le 27 juin 1878.*

Guillaume Leunckens (Leuven 1700–1773), licentiaat in de beide rechten, was vanaf 1741 professor kerkelijk recht aan de universiteit, kanunnik van de Sint-Pieterskerk en president van het Winckeliuscollege in de Tienestraat. Hij geraakte bekend als kroniekschrijver.⁵ Bij zijn dood telde zijn boekenbezit 455 kavels en werd het begin november 1773 in Leuven openbaar verkocht.⁶ In de veilingcatalogus, uitgegeven door de Leuvense drukker en veilingmeester Joannes Franciscus Emmanuel Van Overbeke (Leuven 1727 – 1810), wordt het bewuste handschrift *niet* vermeld.⁷ Vermoedelijk kwam het al eerder terecht bij Judocus Franciscus Lints (Leuven 1756 – 1823), de laatste secretaris (1790–1797) van de oude universiteit en vader van Pierre-Martin. Van diens boekenverzameling verscheen in 1878 een catalogus waarin de Cronyke onder het nr. 945 staat beschreven. Tot dusver hebben we van die catalogus geen exemplaar teruggevonden.

Een deel uit de kroniek van Leunckens (p. 453–657) heeft Van Even opgenomen in zijn uitgave *Geschiedenis van Leuven*

¹ *Rapport sur l'administration & la situation des affaires de la ville de Louvain*, 1878, p. 14–15.

² R. Wellens, 'Kelly de Galway (Philippe-Jean-Baptiste O')', in *Biographie Nationale*, 33 (1965), kol. 427–421. Voor de betekenis van wapenheraut zie: <https://nl.wikipedia.org/wiki/Wapenkoning>.

³ *Catalogue des livres et manuscrits provenant de feu messieurs Amédée van der Stichele de Maubus et du Lieuten.-Col. H. Th. Geoffroy suivi du cabinet héraldique (manuscrits en documents héraldiques) formé au XVIIIe siècle par Ph. O'Kelly, dernier roi et heraut d'armes au titre de Hainaut [...]*. Brussel, Fr. J. Olivier, 1878, p. 121. [Ex.: Brussel, Koninklijke Bibliotheek, III 64,052 A].

⁴ *Bulletin communal de Louvain*, 1878, p. 323–325.

⁵ L. Van Buyten, 'Leunckens Guilielmus', in *Nationaal biografisch woordenboek*, 4 (1970), kol. 496–498.

⁶ P. Delsaerdt, *Suam quisque bibliothecam. Boekhandel en particulier boekenbezit aan de oude Leuvense universiteit 16de – 18de eeuw*. Leuven, 2001, p. 315–325.

⁷ Een geannoteerd exemplaar wordt bewaard in het Universiteitsarchief van de KU Leuven: *Archief Joannes Franciscus van Overbeke* 2.

door Willem Boonen (Leuven 1880, p. 400 – 436). Reden: omdat we voor de tijdstippen van 1594 tot 1747, geene andere plaatselijke kronijk bezitten.

Bij zijn overlijden werd Pierre-Martin Lints gememoreerd als *un jurisconsulte des plus distingués; sa loyauté était proverbiale. Catholique convaincu, la charité était une de ses vertus. Sa mort sera vivement sentie par les pauvres et les bonnes-œuvres qui rencontraient en lui un bienfaiteur général.*⁸

2b SAL OA 52:

Van Leunckens bezit het stadsarchief eveneens een interessant convoluut bestaande uit vijf drukwerken (1, 3, 4, 6, 8) en zes handschriften (2, 5, 7, 9, 10, 11). Op de rug van de lederen boekband: *Reglement van syne Majesteyt*. Inhoud:

1. *Reglement van syne Majesteyt over d'Administratie vande goeden ende innecomen der Stadt Loven 1662*. Z.pl., z.n., M.D.C.LXII. [86p.] Nummer 70 van dit reglement geeft de vastgestelde wedden weer van het stadspersoneel. Daarnaast twee bijkomende regle-

menten van 1666 en 1675.

2. Hs. [6 fol.]: *Raeckende den keus. Eedt der ambachtshouders. Den eedt vande gulde Broeders.*

3. *Ordonnantie ende reglement op 't stuck vanden keuse der Borgemeesteren, Overdekens, Rentmeesters, Dekens ende andere Persoonen jaerlycx dienende in 't Magistraet der Stadt Loven*. Z.pl., z.n., M.DC.XC.VII [1697, 24p.; sluit aan bij nummer 1].

4. *Verklaringe der doctoren in de H.H. Godtheyt van Loven, Op de forme van den Eedt, die van de gekoren Magistraet ende eenige andere gedaen wordt*. Drukkersmerk. Tot Loven, by Jacobus Sassenus Stads Drucker, z.j. [1626, 32p.].

5. Hs. [12p.]: *Privilegie des Hertogh Wenceslaus.*

6. *Statuyt ofte ordonnantie van servituyten Inder stadt ende Vryheydt van Loven*. [Wapenschild van Leuven] Tot Loven, By de Weduwe Jacobi Sassenus stadtsdrucker. M.DCC.XXX. [1730, 76p.].

7. Hs. [12 fol.]: *Raeckende die medionaten.*

8. *Visitatio Almae Universitatis Studii Generalis Oppidi Lovaniensis, Publicata*

in Aula Monasterii Fratrum Eremitarum Ordinis S. Augustini Oppidi praedicti, die 5. septembris, Anni M.DC.XVII. in plena Universitatis Congregatione ibidem indicta & servata. Z.pl., z.n., z.j. [1617, 38p.].

9. Hs. [104p.]: *Oude Memorie der Stadt Loven*. Voor een groot deel getrocken uyt de Liber Boon [= Willem Boonen, *Geschiedenis van Leuven*] deser stadt greffie rustende.

10. Hs. [104p.]: lijst van ingekleurde wapenschilden.

11. Hs. [20p.]: alfabetische lijst van wapenschilden van de geslachten en 'verscheyde' families binnen Leuven, van 'verscheyde' landen, provincies, koningen, hertogen, prinsen, markiezen enz. Naamlijst en wapenschilden van de pausen.

Ook deze bundel valt nergens te bespeuren in de veilingcatalogus van 1773. Van Even maakt er in zijn briefwisseling aan het college en in zijn rapport geen melding van, en in het convoluut, buiten het ex-libris van Leunckens, ontbreekt een provenance.

8 *Gazette de Louvain*, 12 mei 1878, p. [3].

De kinderkribbe Jourdan

De nood aan kinderkribben ontstond in de 19de eeuw toen vrouwen ook een beroepsactiviteit buitenshuis begonnen uit te oefenen. Tegelijk wilde men via de kinderkribben het hoge sterftcijfer van zuigelingen aanzienlijk inperken. De eerste kribben werden opgericht door liefdadige rijke burgers als reactie op de bestaande maar onaangepaste opvangmogelijkheden. In België werd de eerste kinderkribbe opgericht in 1845. Twee decennia later konden ook Leuvense kinderen voor het eerst professioneel worden opgevangen.

Het initiatief om in Leuven een kinderkribbe op te richten, kwam van de in 1872 opgerichte *Société Crèche-Ecole-Gardienne de Louvain*. Tot dan toe had het Armenbestuur van Leuven meerdere keren aan de regering laten weten dat er in Leuven geen nood bestond aan kinderkribben, omdat het aantal werkende moeders hiervoor te laag was. De *Société* was echter een andere mening toegedaan en probeerde geld in te zamelen om een ruimte te voorzien voor de opvang van Leuvense baby's en kinderen. In 1873 had men via allerlei giften en schenkingen van welstellende burgers voldoende budget bij elkaar gesprokkeld om een kinderkribbe te openen. Dit wordt ook bevestigd in het jaarverslag van 1873: "*la crèche dont nous avons parlé dans notre précédent rapport est aujourd'hui complètement organisée et fonctionne depuis l'année*

dernière, sous la surveillance d'un comité de dames patronesses, présidé par madame Vanderkelen". Deze kribbe was gelegen in een woonhuis in de Diestsestraat en telde 35 bedden. Volgens het rapport van de *Conseil d'administration* van 1877 verbleven hier dagelijks gemiddeld 16 jongens en 11 meisjes. Aan de kinderkribbe was een kleuterschool verbonden, die sinds juli 1873 was geopend. Een veertigtal kinderen (19 jongens en 20 meisjes) van 3 tot 7 jaar werden er opgevangen. Deze kinderkribbe zou - althans volgens de afscheidsrede van L. Bosmans bij het overlijden van dokter Jean-Baptiste Jourdan - in 1874 het bezoek gekregen hebben van deze dokter en een oud student die zich als filantroop verdienstelijk had gemaakt door verschillende kinderkribben financieel te steunen. Zijn financiële bijdrage was voordien de directe aanleiding geweest voor de oprichting van een kribbe in Koekelberg, Sint-Gillis en Etterbeek. Dankzij het bezoek dus van dr. Jourdan, zou volgens Van Even de stad een terrein ter beschikking hebben gesteld in de Justus Lipsiusstraat voor de oprichting van een nieuwe kinderkribbe. Dit strookt niet helemaal met de rapportering in de gemeenteraadsverslagen en de jaarverslagen. Volgens het gemeente-raadsverslag van 30 augustus 1875 hadden het gezin Vanderkelen, de heer Edouard Remy en de administrateurs van de *Société Crèche-Ecole-Gardienne de Louvain* samen een bedrag geschonken van

20.316 BEF voor de aankoop van een terrein en voor de bouw van een kinderkribbe en kleuterschool. Het schepencollege had met deze giften een stuk grond kunnen aankopen in de Justus Lipsiusstraat. In een akte van augustus 1875 liet dr. Jourdan vastleggen dat hij de kosten voor de bouw van een kinderkribbe annex kleuterschool zou dragen. De eerste steen van deze kinderkribbe werd gelegd op 2 september 1875 en in het begin van 1877 konden de eerste zuigelingen hier worden opgevangen.

Deze kribbe was elke dag, behalve op zon- en feestdagen, open van zes uur 's ochtends tot halfnegen 's avonds. Zij vingen er gezonde baby's vanaf vijftien dagen en kleuters tot drie jaar op. Er wordt expliciet in het reglement van 1874 vermeld dat men bij de opname van kinderen geen onderscheid mocht maken op basis van politieke of religieuze overtuiging van de ouders. Er moest alleen worden aangetoond dat de kinderen afkomstig waren uit behoeftige gezinnen en dat de opvang absoluut noodzakelijk was. Een jaar na de opening verbleven er al 20 crèche-kindjes. Voor de bewaarschool werden 22 kinderen ingeschreven. De crèche werd gerund door een directrice, bijgestaan door kindermeiden en huishoudsters. Aan de kribbe was ook een geneesheer verbonden die instond voor het geneeskundig onderzoek vooraf om te bepalen of het kind gezond was. Zieke kinderen werden immers niet toegelaten in de kribbe. Daarnaast diende de geneesheer ook de opgenomen kinderen medisch te onderzoeken. Minstens enkele keren per week deed hij zijn ronde en onderzocht hij elk kind afzonderlijk.

De *Crèche-Ecole-Gardienne de Louvain* had een beheerraad, die als bestuurlijk en controlerend orgaan van de verenging fungeerde en de beslissingen ervan uitvoerde. Zij zorgde ook voor de benoeming van de directrice van de kribbe en het

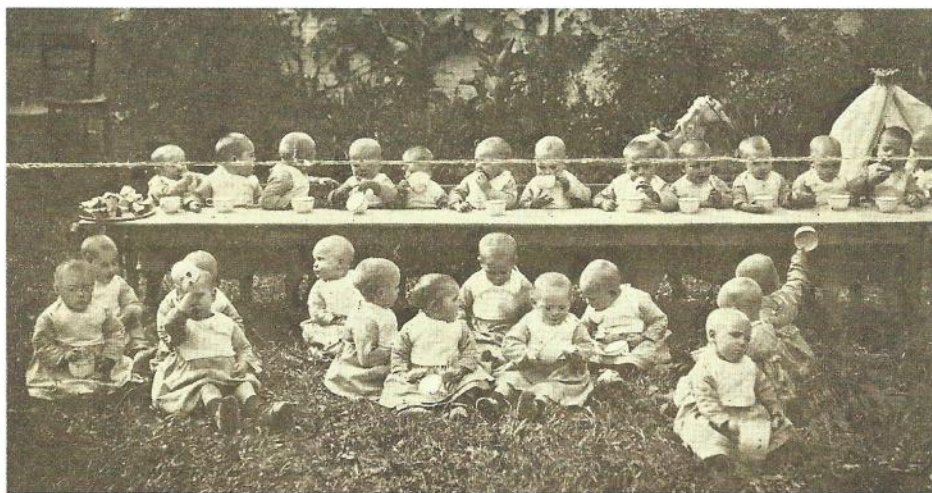

personeel van de bewaarschool. Zij stelde ook het intern reglement en het activiteitenprogramma van de kribbe op. De raad bestond uit 15 leden, uitsluitend mannen uit de burgerij. Een voorzitter, ondervoorzitter, secretaris, schatbewaarder en een econoom vormden samen het dagelijks bestuur. Daarnaast waren er nog de *dames patronesses*, de beschermdames van de vereniging. Ook zij kozen een voorzitster, een ondervoorzitster, een secretaresse en een econome, die samen het comité vormden. Deze beschermdames hielden toezicht op het intern reglement en het activiteitenprogramma. Zij zorgden ook jaarlijks voor kleding, speelgoed en snoepgoed om uit te delen.

In de kribbe werden baby's kosteloos opgevangen indien het wezen waren of kinderen uit arme gezinnen of van weduenaars of weduwen zonder verzekerde arbeid. Andere kinderen konden een plaatsje krijgen mits betaling van een *schoolgeld* van 10 centiemen per dag, dat dagelijks aan de directrice betaald moest worden. In de kribbe zelf werden de kinderen ingedeeld in groepen naar leeftijd. De eerste groep bestond uit zuigelingen die de hele dag doorbrachten in wiegjes, voldoende gescheiden van elkaar om elk kind voldoende licht en lucht te gunnen. Een tweede groep bestond uit peuters die eveneens een groot deel van de dag in bed doorbrachten, maar die toch de gelegenheid kregen om rond te kruipen of te spelen.

Voor haar inkomsten was de kinderkribbe vooral afhankelijk van giften van derden. Dat waren in de eerste plaats welstellende burgers. Maar ook Leuvense verenigingen droegen hun steentje bij door de organisatie van tombola's in de stadschouwburg ten voordele van de kinderkribbe. Daarnaast werd de kinderkribbe gesubsidieerd door de stad, de provincie en de nationale overheid.

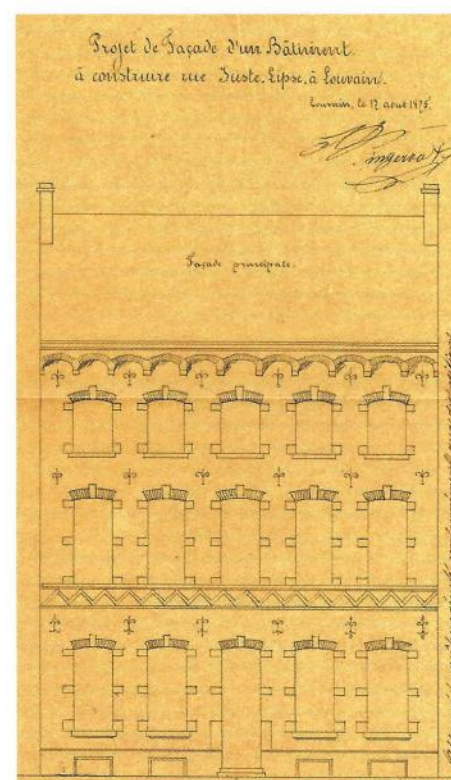
In 1893 diende de kribbe te worden aangepast, maar men had niet voldoende financiële middelen om de noodzakelijke verbeteringen door te voeren. De beheerraad deed daarop

een oproep om via financiële giften het gevaar van sluiting te keren. Het publiek reageerde massaal en er werden allerlei initiatieven georganiseerd zoals tombola's, giften, collectes. Ook andere liefdadigheidsinstellingen, waaronder het weeshuis, stonden spontaan een deel van hun toelage af. Er werd een nieuwe organisatie opgericht, de *Cercle du Denier de la Crèche*, hoofdzakelijk bestaande uit filantropen die naast geldelijke steun ook giften in natura zoals kleding, snoepgoed en speelgoed verzamelden. Zij hielden ook collectes in de Leuvense cafés.

In 1920 kwam de kribbe onder het toezicht van het Nationaal Werk voor Kinderwelzijn, een publieke instantie die zich boog over alle aspecten van de kinderbescherming en de voorloper was van Kind en Gezin. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd de kinderkribbe Jourdan tijdelijk omgevormd voor het onderwijs aan lagere schoolkinderen, ter vervanging van de school nr 1 in de Tiensestraat, die door de Duitsers was opgeëist. In 1947 werd er door een aantal gemeenteraadsleden (zittingen van 10 en 28 april) wel de vraag gesteld of het niet mogelijk was om de kinderkribbe terug te heropenen; maar deze vraag bleef grotendeels hangende. De kleuterschool bleef echter al die tijd wel functioneren, tenminste nog tot in januari 1966. In dat jaar werd door het schepencollege het voorstel gedaan om het pand te verkopen aan de tabaksfabriek Vander Elst met het oog op de uitbreiding van deze fabriek. Tegen de sluiting kwam heel wat protest van de ouders waarvan

de kinderen naar de kleuterschool gingen. Vanwege de aanslepende aarzeling van de stad om het pand te verkopen, zag Vander Elst in 1970 af van de aankoop. Drie jaar later ruilden de stad Leuven en de provincie Brabant onderling het perceel en pand van de kinderkribben Jourdan tegen een perceel grond gelegen langs de Donkerstraat. Het Jourdan-gebouw werd tijdens een renovatie in 2000 heringericht tot wooneenheden, met onder meer aanpassingen van de vensteropeningen en de achtergevel. De bewaarde gevelplaten herinneren wel nog aan de oorspronkelijke functie van het pand. : "ECOLE GARDIENNE ET CRECHE DOCTEUR JOURDAN 1875" met aan weerszijde de namen van de weldoeners van weleer.

Uitgelicht: Foto in de kijker

De rijke iconografische collectie van het stadsarchief werpt een bijzonder licht op het verleden van haar stad en haar inwoners. We sluiten de nieuwsbrief af met één beeld dat we er voor de gelegenheid uitlichten.

In deze nieuwsbrief zetten we tegenhanger van de Koningin Astridschool van de vierde graad voor meisjes van de vorige nieuwsbrief in de spotlights die als school nr. 9 of Koning Albertschool bekend is.

De Koning Albertschool aan de Koning Albertlaan (nu Dirk Boutslaan) werd als vierde-graadsschool voor jongens tussen 1921 en 1923 gebouwd. Op verschillende vlakken was dit schoolgebouw vernieuwend. De Brusselse architect Joseph Van Neck (1880-1959) ontwierp een zeer lichtig en open gebouw met grote vensters. Ook de binneninrichting was voor de onderwijsnormen van die tijd zeer vooruitstrevend: het schoolgebouw bezat een filmzaal met eigen filmprojector, een goed uitgeruste turnzaal, een arsenaal aan didactische wetenschappelijke instrumenten en een ingericht scheikundig laboratorium.

Na de afschaffing van de vierde-graadsscholen kwam het gebouw tijdelijk leeg te staan. In 1969 besliste het stadsbestuur om het aanpalende conservatoriumgebouw te slopen met de bedoeling om op dezelfde plaats een nieuw conservatorium op te trekken. In afwachting hiervan verhuisde het conservatorium naar de leegstaande Koning Albertschool. De nieuwbouwwerken werden aangevat in 1976 en uiteindelijk voltooid in 1981. De school bleef echter ook nog na de ingebruikname van het nieuwe gebouw ingeschakeld in het stedelijk muziekonderwijs. Ondertussen had de tand des tijds ook zijn tol geëist van de school, die jarenlang verstoken bleef van enig onderhoud. Renovatiewerken werden uitgevoerd tussen 1989-1990.

IN BEELD | Minister

Op dinsdag 12 september was Vlaams minister van cultuur, Sven Gatz, een ganse dag in Leuven op bezoek. Hij werd door de stad en de universiteit ontvangen en rondgeleid om uitleg te krijgen bij het Erfgoedlabo Leuven. Dat is een nieuw samenwerkingsverband, opgestart door 13 professionele erfgoedorganisaties in Leuven die de komende jaren op vlak van programmatie en publiekswerking, depotwerking, digitalisering en kennisopbouw en expertisedeling de krachten zullen bundelen. Ook het stadsarchief is een van deze 13 medeoprichters van het Erfgoedlabo.

Na de ontvangst 's ochtends in het historische stadhuis en een bezoek aan de Sint-Pieterskerk kwam minister Gatz ook op bezoek in het stadsarchief. Hij kreeg er een vakkundige uitleg over de vrijwilligerswerking van het archief en het project Itinera Nova. Het was een van de vrijwilligers zelf, namelijk Jan Boncquet, die de minister en heel de Leuvense erfgoeddelegatie hierover informeerde.

